

PLATO

Tisková zpráva
1. června 2020, Ostrava

Zpomalení jako téma čtyřdenního soustředění v PLATO

Jak se ubránit nadměrnému tlaku na výkon a produkci? Jak zpomalit? A jak se naopak vyrovnat s vynuceným zpomalením způsobeným pandemií? Odpovědi bude PLATO Ostrava hledat od 18. do 21. června na soustředění o nerůstových strategiích Hromada z jednoho zrnka písku. Ve čtyřech dnech galerie nabídne praktický program pod vedením psychologa, antropologa nebo politologa určený umělcům, pracovníkům v kultuře a všem, které téma únavy, vyhoření a nerůstu zajímá.

Už více než dvacet let akademická a občanská hnutí promýšlejí alternativy současné ekonomiky, protože tlak na ekonomický růst způsobuje stres, deprese a další nemoci spojené s přehnaným pracovním výkonem a environmentální problémy. PLATO myšlenky nerůstových strategií a zmenšování spotřeby rozvíjí v červnovém čtyřdenním soustředění Hromada z jednoho zrnka písku. Ovšem ne na teoretické úrovni, ale v prakticky uchopeném programu určeném umělcům, zaměstnancům kulturních institucí a těm, které trápí, únava, vyhoření nebo zhoršující se klima. Paralelním tématem soustředění bude i zpomalení způsobené koronavirem COVID 19, které narušilo obecný předpoklad, že k nerůstu svět donutí především environmentální problémy.

Jedním z hlavních hostů soustředění je psycholog a terapeut Jakub Černý. V přednášce a praktickém semináři se zaměří na možnosti zpomalování a sociální změny v každodenní praxi jak jedinců, tak institucí (20. června a 21. června). Téma práce ve vztahu k osobnímu i společenskému životu rámuje i další programy. Politolog Václav Drozd, který pomáhá zaměstnancům v nadnárodních firmách zlepšovat pracovní podmínky, nabídne kulturním institucím workshop o zakládání odborů (19. června). Dokumentaristka Apolena Rychlíková pak představí svůj film o alternativních možnostech organizace práce založené na svépomoci a kooperaci (19. června).

PLATO

O sociálně angažovaném umění se zapojením „obyčejných lidí“ budou přednášet polští hosté – etnolog, kulturní antropolog a lékař Tomasz Rakowski a etnoložka Eva Rossal (19. června). *„Zkoumání participativního umění hledající novou formu pospolitosti, mimochodem v Polsku velice silného, se Rakowski a Rossal věnují dlouhodobě a z jiných pozic než umělecká kritika u nás“*, říká Jakub Adamec, který společně s Pavlem Stercem soustředění kurátorsky připravil. Součástí soustředění jsou dále diskuze o využití odpadu mj. v souvislosti s fenoménem dumpster divingu [prohledávání kontejnerů a přisvojování si potravin a věcí v nich nalezených], přednáška o využití chemie mimo průmysl nebo workshopy pro středoškoláky či rodiny.

Soustředění Hromada z jednoho zrnka písku navazuje na zahájení výstavy Písek ve stroji (vernisáž 17. června). Oba projekty jsou součástí celoročního cyklu Intenzity, jehož téma bylo už více než před rokem zacíleno – téměř prorocky – na zpomalení a nerůst.

„Zařadit nerůstové strategie je potřeba ve všech segmentech lidské činnosti – umění nevyjímaje. Řada kulturních institucí se stala vlajkovou lodí zrychlení a spotřeby a zároveň symbolem pro věčnou aktualizaci uměleckých, módních nebo turistických trendů,“ vysvětluje Pavel Sterec. *„Na celkovou ekologickou stopu nemá umění zásadní vliv. My však věříme, že umělci a umělecké instituce mají stále ještě dost privilegovaný hlas a měli by jej v těchto záležitostech využít,“* uzavírá.

Z důvodů hygienických opatření je kapacita soustředění limitována a PLATO doporučuje zájemcům registraci předem.

Fotodokumentace:

Kurátoři soustředění Pavel Sterec (vlevo) a Jakub Adamec (vpravo), foto: Magdaléna Dušková, PLATO

Host soustředění, psycholog a terapeut Jakub Černý, foto: Magdaléna Dušková, PLATO

Kurátorský text, program a medailony hostů následují níže.

PLATO

Web: <https://plato-ostrava.cz/cs/Program/2020/05/Hromada-Z-Jednoho-Zrnka-Pisku>

PLATO věnuje rok 2020 tématu intenzit. Prostřednictvím tří výstav, tří gastronomických týdnů, tří filmových projekcí, tří koncertů a tří terapeutických sezení hledáme odpovědi na otázku, jak se projevuje naše touha po intenzivních zkušenostech a pocitech.

PLATO je dynamická a otevřená instituce založená městem Ostrava. Aktuální podoby současného (vizuálního) umění zprostředkovává od roku 2016. Založením PLATO vznikla v ČR poprvé po 22 letech samostatná veřejná instituce pečující o současné umění, aniž by budovala vlastní sbírku. Více na www.plato-ostrava.cz.

Kontakt pro média:

BcA. Magdaléna Dušková

magdalena.duskova@plato-ostrava.cz

(+420) 727 815 134

PLATO

Hromada z jednoho zrnka písku

18/6–21/6/2020

Čtyřdenní celodenní program o nerůstových strategiích a procesech zpomalení.

Co je třeba se odnaučit, abychom se zbavili (odcizené) práce, ale ponechali si (smysluplnou a naplňující) činnost? Jak směřovat umělecké instituce k nerůstu? Jak zpomalit, ale celkově neatrofovat? Jak pracovat s „péčí“, abychom ji v uměleckém provozu nedevalvovali okázalou estetizací? Co nás dnes může naučit odborové organizování, materiálová chemie, kreativní etnografie nebo antropologie nejen o toxicitě výkonu, ale hlavně o klidu? Pojďme společně integrovat zážitky z izolace a pandemií vynuceného zpomalení, abychom překonali úzkost a využili tuto zkušenost ve společenský a environmentální prospěch.

Soustředění bezprostředně navazuje zahájení výstavy Písek ve stroji, která je součástí celoročního cyklu Intenzity. Výstava i soustředění se zabývají povahou intenzity jako jedné z obecně sdílených charakteristik dnešního světa prostřednictvím pokusu o urychlení procesu zpomalení. Jejich jádrem je sabotáž produktivity a nerůst.

Ve čtyřech celodenních programech soustředění, jakýchsi „zastaveních“, se budou účastníci projektu Písek ve stroji (umělci, vědci, publicisté, psycholog) a veřejnost navzájem posilovat v nerůstových strategiích. Pokusí se formulovat princip osvobození od imperativu výkonu pro výkon a výkonu pro růst, stejně jako integrovat často tíživé zážitky ze zpomalení vyvolaného pandemií, a také ze sociální izolace, která vstoupila nečekaně do našich životů. Ovlivnila přípravu projektu, přerážela jeho celkové vyznění a proměnila osobní zkušenost se zpomalením u všech zúčastněných. Zastavení budou probíhat uvnitř „materiálové knihovny“, tedy v jádru výstavy Písek ve stroji, nebo z ní budou vycházet. Skrze materialitu odpadu se dostaneme k tématům, jako je nadbytek, nouze a nerovnoměrná distribuce, stagnace.

Někteří z přizvaných umělců teprve na základě soustředění vytvoří svá díla pro výstavu Písek ve stroji, která tak budou na výstavě pozvolně přibývat. Program soustředění je tedy cílený jak na účastníky výstavy, tak na veřejnost (odpolední a večerní programy). Kromě

PLATO

pevných programových bodů počítáme i s volnými bloky, které vyplníme improvizovaným programem a diskusemi, do nichž se může zapojit každý návštěvník galerie.

„1 000 000 zrnků písku je hromada. Pokud 1 000 000 zrnků je hromada, pak 999 999 zrnků je hromada. Takže 999 999 zrnků je hromada. Pokud je 999 999 zrnků hromada, pak 999 998 zrnků je hromada. Takže 999 998 zrnků je hromada. Pokud Takže 1 zrnko je hromada.“

Jakub Adamec a Pavel Sterec, kurátoři soustředění

Program soustředění

Čt 18/6

10–12 h

Pavel Sterec: Umění nerůst

Workshop pro studenty středních uměleckých škol.

16–17 h

Vojtěch Kundrát: Hmota k ničemu

Přednáška o materiálové chemii za hranicemi průmyslového užití.

18.30–21 h

Recyklace za duhou z popelnic

Diskuze o využití odpadu. Hosté: Kateřina Šebestová, náměstkyně primátora města Ostravy pro odbor ochrany životního prostředí; Karel Belda, jednatel společnosti OZO Ostrava s.r.o.; Cyril Klepek, ředitel digitálního tržiště s odpadem Cyrkl (Brno); Alex Vonsík, člen kolektivu Food not Bombs Ostrava. Debatu moderuje Radek Kubala.

Pá 19/6

PLATO

10–12 h

Tomasz Rakowski: Společný prostor, individuální prostor – umění, etnografie a každý den

Etnolog, kulturní antropolog a lékař Tomasz Rakowski bude hovořit o „užitém sociálním umění“ Artura Żmijewského a tradicích umělecko-sociální laboratoře přítomné v polském a světovém umění.

14–15 h

Eva Rossal: Tvůrčí etnografie – předpoklady, ideje, postupy

Workshop a přednáška o výzkumu využívající současné umění, kulturní animaci a etnografii.

16.30–19.30 h

Václav Drozd: Manažerům na solar

Workshop odborového organizování pro zaměstnance kulturních institucí.

21–23 h

Kino-pátek s diskuzí:

Filmy ve výběru Apoleny Rychlíkové s následnou diskuzí (kino-pátek)

Manifest jiné práce (2016) a Biologicky předurčené k chudobě (2018)

So 20/6

19–20.30 h

Jakub Černý: Momenty kolektivní radosti v době průmyslu štěstí (blok 1)

Přednáška a diskuze o možnostech odpovědi na únavu, nespokojenost a splín v kultuře individualizace a zrychlování.

21–22 h

I Love 69 Popgejú / Josef Váchal: Kázání ad calendas graecas proti hříchu spěšnosti

Performativní čtení audiovizuální skupiny.

PLATO

Ne 21/6

10–12 h

Nejlepší možný scénář / imaginativní rozcvička

Nedělní rodinný workshop s umělkyní Marikou Volfovou a sociologem Mikulášem Černíkem.

14–15.30 h

Jakub Černý: Momenty kolektivní radosti v době průmyslu štěstí (blok 2)

Seminář o možnostech odpovědi na únavu, nespokojenost a splín v kultuře individualizace a zrychlování.

Medailony účastníků

Václav Drozd – politolog, novinář a odborový organizátor. Absolvent oboru politologie na Univerzitě Karlově. V letech 2016 až 2019 působil jako redaktor internetového deníku A2larm. Pracuje jako odborový organizátor v Central European Organising Center (Evropské odborové organizační středisko) a pomáhá zaměstnancům v nadnárodních firmách zlepšovat pracovní podmínky. Angažuje se také v hnutí za klimatickou spravedlnost. Žije v Praze.

Mikuláš Černík je doktorandem na Katedře environmenálních studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Je aktivní v hnutí za klimatickou spravedlnost Limity jsme my a je členem RESETu: Platformy pro sociálně ekologickou transformaci.

Jakub Černý – psycholog, sociální pracovník a terapeut. Pracoval v oblastech užívání drog, závislostí a duševního zdraví. Jako supervizor, lektor i aktivista podporuje projekty spjaté se sociální změnou a emancipací lidí s vlastní zkušeností, například v projektu Street support. Je jedním ze zakládajících členů spolku Narativ, který se věnuje rozvoji kolaborativní a

PLATO

dialogické praxe v ČR, strukturálním a politickým aspektům duševního zdraví a systému související podpory. Působí v Ostravě a v Brně.

Vojtěch Kundrát – chemik a vizuální umělec, doktorand na Fakultě chemické VUT v Brně a student Ateliéru intermédií na Fakultě výtvarného umění VUT v Brně. Zabývá se rozvojem pomocí a vývojem dostupných technologií pro úpravu vody bez použití elektrické energie. Je spoluautorem krému na opalování pro znevýhodněnou albínskou populaci v západní Africe. Nadšeně objevuje umělecký svět a jeho prolnutí s dalšími okruhy lidské činnosti včetně chemie a průmyslových technologií. Žije v Brně.

Audiovizuální skupina I Love 69 Popgejů vznikla v roce 2001 ve Valašském Meziříčí. Jakub Adamec a Pavel Pernický (Marius Konvoj) jsou absolventy Ateliéru intermédií na OU. V letech 2005–2007 skupina provozovala v Ostravě galerii Strážná Věž. Popgejové vytvářejí vlastní trendy, a to z nich činí skutečný fenomén české undergroundové a nezávislé scény. Působí v Ostravě.

Tomasz Rakowski – etnolog a kulturní antropolog, docent na Ústavu etnologie a kulturní antropologie Varšavské univerzity a také lékař, specialista na úrazovou a pohotovostní medicínu. Mezi jeho výzkumné zájmy patří sociální umění, fenomenologická antropologie, postsocialistická transformace, antropologické studie o chudobě a vývoj zdola nahoru. Vedl etnografické terénní práce v Polsku a Mongolsku. Žije ve Varšavě.

Eva Rossal – kulturní antropoložka, vědkyně a kurátorka. Pracuje v Etnografickém muzeu v Krakově a spolupracuje s Institutem etnologické a kulturní antropologie Jagellonské univerzity v Krakově. Zabývá se experimentální spoluprací mezi sociálně angažovaným, participativním, užitečným uměním a antropologií, antropologií módy a oděvů, novou metodologií etnografického výzkumu a užitečností antropologie mimo akademickou půdu. Vedla terénní práce v Polsku a Itálii. Žije v Krakově.

Apolena Rychlíková – dokumentaristka, publicistka a novinářka. Věnuje se otázkám nerovností, sociálního vyloučení, feminismu, ekologie nebo dostupného bydlení. Je

PLATO

kmenovou redaktorkou serveru A2larm.cz, komentátorkou Salonu Práva a externí komentátorkou Českého rozhlasu Plus. Za dokument Hranice práce získala v roce 2017 cenu za nejlepší český dokument na Mezinárodním festivalu dokumentárních filmů Ji.hlava a cenu České filmové kritiky. Žije v Praze.

Pavel Sterec – vizuální umělec a pedagog. Absolvent AVU a VŠUP v Praze, pedagog Fakulty výtvarného umění VUT v Brně. Zajímá se o nevědecký výzkum, interdisciplinaritu, radikální pedagogiku, metody odnaučování a uživatelsky orientované umění. Žije v Praze.

Marika Volfová – vizuální umělkyně. Doktorandka na Fakultě výtvarného umění VUT v Brně zabývající se výzkumem zaměřeným na zkoumání vizuálních strategií environmentálních hnutí. Je také aktivistkou z hnutí Limity jsme my. Žije v Brně.

Projekt byl podpořen Ministerstvem kultury ČR a Moravskoslezským krajem.